

НАРЕДБА № 7 от 28.09.2017 г. за съдебните заседатели

Издадена от Висшия съдебен съвет, обн., ДВ, бр. 81 от 10.10.2017 г., в сила от 10.10.2017 г.

Раздел I Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се уреждат условията и редът, по които се определя броят на съдебните заседатели, както и резервните съдебни заседатели за всеки съд, етичните правила за поведение и организационни въпроси, свързани с дейността на съдебните заседатели.

Чл. 2. (1) Съдебните заседатели участват в състава на съда, който разглежда дела като първа инстанция, в случаите и по реда, предвидени в Наказателно-процесуалния кодекс.

(2) Съдебните заседатели имат равен глас, права и задължения със съдиите от състава без изрично предвидените за съдията докладчик и за председателя на състава.

(3) Съдебните заседатели са длъжни да пазят тайната на съвещанието.

Чл. 3. Съдебните заседатели са длъжни да спазват принципите и правилата за етично поведение, определени с тази наредба.

Чл. 4. На съдебните заседатели се дължи възнаграждение за времето, в което изпълняват функциите си, в размера и при условията на Закона за съдебната власт и на тази наредба.

Чл. 5. Държавата защитава съдебните заседатели и ги обезщетява за вреди, които са им причинени при или по повод изпълнението на техните функции.

Чл. 6. Съдебните заседатели могат да образуват и да членуват в организации, които защитават правата и интересите им във връзка с това им качество.

Раздел II Определяне на броя на съдебните заседатели за всеки съд

Чл. 7. (1) Броят на съдебните заседатели за районен, окръжен, военен и специализиран наказателен съд се определя на общо събрание на съдиите от съответния им по-горен по степен съд не по-късно от 8 месеца преди изтичане на мандата на действащите съдебни заседатели.

(2) При определяне броя на съдебните заседатели се вземат предвид броят на делата, които всеки първоинстанционен съд е разгледал в

предходната година със съдебни заседатели, и становището на председателя на съответния съд за тенденциите на увеличение или намаление на тези дела за целия изтичащ мандат на съдебните заседатели.

(3) При изготвяне на становището по ал. 2 административните ръководители вземат предвид и други фактори, свързани със специфични за всеки съд обстоятелства, демографски и икономически показатели за съдебния район, статистически данни и изследвания за факторите, обуславящи престъпността, които могат да обусловят очаквана промяна в броя и тежестта на делата, които ще се разглеждат през следващия период със съдебни заседатели.

(4) Броят на съдебните заседатели трябва да бъде съобразен с възможността всеки от тях да участва в съдебните заседания най-много за 60 дни в рамките на една календарна година, както и с вероятността мандатът на част от съдебните заседатели да бъде предсрочно прекратен.

(5) При повече от една община на територията на съдебния район е необходимо да има съдебни заседатели от всички общини, като по своя преценка общите събрания могат да определят и съотношение между броя на съдебните заседатели от различните общини.

(6) Справката за броя на делата и становището по ал. 2 се изготвят и представят на съответния по-горен съд в срок не по-късно от 9 месеца преди изтичане на мандата на съдебните заседатели.

Чл. 8. (1) Общинските съвети на територията на съдебния район на всеки съд, а за специализирания наказателен съд – Столичният общински съвет, изготвят списък на одобрени кандидати за съдебни заседатели по реда и при условията, предвидени в Закона за съдебната власт.

(2) В едномесечен срок от получаване на списъка по ал. 1 комисията по чл. 68д ЗСВ извършва проверката за съответствие, предвидена в закона.

(3) Съдебните заседатели за всеки районен, окръжен и специализиран наказателен съд се избират от общо събрание на съдиите от съответния им по-горен съд – окръжен, апелативен и апелативния специализиран наказателен съд, от списъка с кандидати, предоставен им от общинския съвет.

(4) Когато комисията по чл. 68д ЗСВ установи, че предложените от общинските съвети кандидати, отговарящи на изискванията, са по-малко от определения по реда на предходните разпоредби брой, председателят на съответния окръжен, апелативен и апелативния специализиран наказателен съд изпраща искане до общинските съвети за попълване на списъка на кандидатите за съдебни заседатели в срок до един месец от постъпване на искането. По същия начин се процедира, когато се установи, че броят на лицата, включени в списъка и притежаващи квалификация в областта на педагогиката, психологията и социалните дейности, е под 10 на сто от всички лица в списъка.

Чл. 9. Изборът на съдебни заседатели се извършва не по-късно от един месец преди изтичане на мандата на действащите съдебни заседатели.

Раздел III

Встъпване на съдебните заседатели

Чл. 10. (1) Председателят на съответния първоинстанционен съд насрочва общо събрание на съдиите за полагане на клетва от избраните съдебни заседатели за последния работен ден от мандата на действащите съдебни заседатели.

(2) Датата на изтичане на мандата на действащите съдебни заседатели трябва да бъде обявена от общинските съвети при откриване на процедурата за набиране на кандидати за съдебни заседатели.

(3) Уведомяването и призоваването на избраните съдебни заседатели за насроченото общо събрание за полагане на клетва трябва да е извършено поне две седмици преди датата на провеждането му.

Чл. 11. Всеки избран съдебен заседател полага следната клетва: "Заклевам се в името на народа да прилагам точно Конституцията и законите на Република България, да изпълнявам задълженията си по съвест и вътрешно убеждение, да бъда безпристрастен, обективен и справедлив, да допринасям за издигане престижа на съдебната власт, да пазя тайната на съвещанието, като винаги помня, че за всичко отговарям пред закона. Заклех се!".

Чл. 12. В деня на полагане на клетвата председателят на съответния съд дава първоначални разяснения за статута, правата и задълженията на съдебните заседатели.

Чл. 13. (1) Мандатът на съдебните заседатели започва да тече от датата на полагане на клетвата.

(2) Председателят на съответния съд, пред когото се полага клетвата, изпраща на председателя на общинския съвет данни за броя и имената на положилите клетва съдебни заседатели и за датата на полагането ѝ.

Чл. 14. Съдебният заседател посочва в писмен вид точен адрес, месторабота, телефон и имейл, на които може да бъде намиран. При промяна на тези данни съдебният заседател е длъжен незабавно да уведоми съда писмено.

Раздел IV

Подбор на съдебни заседатели за всяко дело

Чл. 15. (1) За всяко дело се определят основни и резервни съдебни заседатели на принципа на случайния подбор чрез електронно разпределение.

(2) Подборът на основни и резервни съдебни заседатели се извършва от служител/и на съда, изрично определен/и за това от председателя на съда.

(3) С разпореждането за насрочване на делото съдията докладчик определя необходимостта от резервни съдебни заседатели, както и от педагози, психолози и специалисти по социални дейности.

Чл. 16. (1) Случайният подбор на основни и резервни съдебни заседатели се осъществява чрез съществуващите електронни деловодни системи и модули, а след изграждането на единна информационна система на съдилищата – чрез нея.

(2) В подбора участват всички съдебни заседатели, които не са достигнали участие в съдебни заседания от 60 дни в рамките на една календарна година, не са заявили писмен отказ от участие в съдебни заседания, не са депозирали своевременно писмено заявление за отсъствие по различни причини в даден период, както и тези, които нямат насрочени съдебни заседания за същия ден, разглеждането на които се извършва изцяло или отчасти във времето, за което се прави изборът.

(3) Всеки съдебен заседател може да уведоми писмено администрацията на съответния съд в кои времеви периоди или часове през деня има обективни пречки за участие в работата на съда с цел по-добрата организация и планиране на работата.

(4) За проведения случаен подбор се разпечатва протокол, който се прилага към съответното дело.

Чл. 17. (1) За участие в съдебния състав се призовават основните съдебни заседатели, а резервните – съобразно правилата на НПК и разпореждането на съдията докладчик.

(2) Повторен подбор на съдебен заседател се извършва чрез системата за случайно разпределение в хипотезите, предвидени за съдиите, уредени от закона, Единната методика за приложението на принципа за случайно разпределение на делата и вътрешните правила на съответния съд, оповестени на интернет страницата му.

Раздел V

Участие в съдебни заседания

Чл. 18. Призоваването на съдебни заседатели за съдебни заседания може да става по телефона или по електронен път, като това се отбелязва в делото. Съдебните заседатели могат да бъдат призовавани и по реда на НПК, предвиден за страните, ако съдията докладчик намери този начин за подходящ.

Чл. 19. (1) На съдебния заседател трябва да се даде възможност да се запознае с делото преди съдебното заседание.

(2) Администрацията на съда е длъжна да осигури време и място в съдебната сграда за изпълнение функциите на съдебните заседатели. Не се разрешава изнасяне на делата или на материали от тях извън сградата на съда.

Чл. 20. (1) Съдебният заседател уведомява своевременно председателя на съдебния състав при невъзможност да се яви в насрочено съдебно заседание.

(2) Повторен подбор се извършва само в случаите, посочени в чл. 17, ал. 2.

Чл. 21. (1) Съдебният заседател участва в съдебни заседания в прилично, съответстващо на общоприетите разбирания, облекло, изключващо натрапването на принадлежност към етническа, религиозна или културна общност или индивидуални предпочитания, съществено отклоняващи се от общоприетите.

(2) Съдебните заседатели във военните съдилища, които са униформени, участват в съдебното заседание със съответната униформа.

Чл. 22. Съдебните заседатели упражняват правата си и изпълняват задълженията си съобразно установеното в Наказателно-процесуалния кодекс в зависимост от вида заседание, в което участват.

Раздел VI

Етични принципи и правила за поведение на съдебните заседатели

Чл. 23. Етичните принципи и правилата, произтичащи от тях, очертават стандартите за поведението на съдебните заседатели, което трябва да следват при и по повод осъществяването на обществената си функция:

1. законност – съдебните заседатели са длъжни да спазват и прилагат Конституцията, Закона за съдебната власт, Наказателно-процесуалния кодекс и другите закони на Република България и да осъществяват дейността си при зачитане и спазване правата и основните свободи на гражданите;

2. независимост – при изпълнение на функциите си да действат по съвест и убеждение, основано на обективно, всестранно и пълно изследване на всички обстоятелства по делото, като не се поддават на натиск, заплахи, стимули, преки или косвени влияния, независимо от техния източник;

3. безпристрастност – съдебните заседатели са длъжни да извършват дейността си обективно и добросъвестно, като се стремят вярно и точно да анализират и оценяват всички факти, обстоятелства и доказателства по делото, като избягват поведение, което може да се

възприеме като привилегироване, предразположеност, предубеденост или предразсъдък, основани на раса, произход, етническа принадлежност, пол, религия, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично и обществено положение или имуществено състояние; съдебните заседатели трябва да се ръководят от правилото, че обвиненото лице се счита за невинно до завършване на наказателното производство с влязла в сила присъда, в която се установява противното;

4. справедливост – като представители на обществото в съдебния процес съдебните заседатели са длъжни да се грижат за постановяване на справедливи съдебни присъди според преобладаващото разбиране на обществото за справедливост, като в рамките на общите и абстрактните норми на закона отчитат особеностите на всеки конкретен случай и го решават, опирайки се на критерии, свързани с общочовешките ценности и ценностите на демократичната правна уредба;

5. компетентност – съдебните заседатели трябва да познават и спазват правата и задълженията си, регламентирани с Конституцията, ЗСВ, НПК и други нормативни актове, да ги прилагат коректно и да повишават нивото на квалификацията си;

6. отговорност – съдебните заседатели трябва да следват поведение, което не накърнява престижа на съдебния заседател и на съдебната власт;

7. честност и достойнство – съдебните заседатели трябва да имат обективно, добросъвестно и откровено поведение при изпълнение на определените им функции на представители на обществото в съдебния процес;

8. политически неутралитет – съдебните заседатели не трябва да допускат в своята работа да бъдат повлияни от свои или чужди политически пристрастия;

9. вежливост, учтивост и толерантност – при изпълнение на функциите си да се отнасят любезно, възпитано и с уважение към всички страни в процеса, да изискват подобно поведение и от тях, да зачитат правата и достойнството на личността, да не допускат прояви на дискриминация, да са открити и търпеливи за изслушване и възприемане на нови или различни аргументи, мнения и гледни точки;

10. почтеност и благоприличие – по всяко време и във всяка среда да имат морално и пристойно поведение да не приемат материални или нематериални облаги независимо от естеството им, които не им се следват и могат да поставят под съмнение тяхната независимост и безпристрастност; да се въздържат от действия, които са в разрез с представите на обществото за благоприличие и могат да компрометират тях и тяхната обществена функция;

11. конфиденциалност – съдебните заседатели са длъжни да опазват тайната на съдебното съвещание, на държавната, служебната и

личната тайна, станала им известна при и по повод осъществяване на правомощията им.

Раздел VII Възнаграждение

Чл. 24. (1) За времето, в което съдебните заседатели изпълняват функциите си и задълженията, свързани с тях, им се заплаща възнаграждение от бюджета на съдебната власт.

(2) Възнаграждение се дължи за участие както в открити, така и в закрити съдебни заседания и за участие в тайно съвещание за постановяване на присъда.

Чл. 25. (1) Възнаграждението се определя почасово, включително и за започнат час, на база дневно възнаграждение в размер на една двадесет и втора от 60 на сто от основната заплата съответно за районен съдия, за окръжен съдия и за съдия от военен съд, но не по-малко от 20 лв. на ден. Броят часове, за които се дължи заплащане, е реално отработеният и не се ограничава от осемчасовия работен ден.

(2) За съдебни заседания, продължителността на които се означава с начален и краен час в съдебния протокол, възнаграждението се определя съобразно часовете, отразени в протокола, в размерите по ал. 1.

(3) За участие в други дейности, за които не се съставя протокол, времето на заетост на съдебните заседатели се определя от председателя на съдебния състав и се отразява писмено по подходящ начин.

Чл. 26. (1) За изчисляване на общото дневно и месечно възнаграждение за участието на съдебен заседател във всяко съдебно заседание или друга дейност се изготвя съответен документ съобразно правилата за документооборота в съответния съд със съответното копие за съдебния заседател.

(2) Възнаграждението се изчислява от счетоводството на съда и се изплаща ежемесечно за всички заседателни дни на съответния месец.

Чл. 27. На съдебните заседатели се възстановяват разходите за транспорт, които са направили във връзка с участието си в съдебни заседания, за пътуване от местоживеенето или местоработата им до сградата на съда и обратно, в границите на съдебния район, по правила, възприети за изплащане на пътни разходи в съответния съд.

Раздел VIII Други организационни въпроси

Чл. 28. (1) По всяко време след полагане на клетвата съдебните заседатели от един съдебен район могат да изберат съвет на съдебните заседатели.

(2) Съветът на съдебните заседатели осъществява връзка с административното ръководство на съда по организацията на работата на съдебните заседатели и съдейства за доброто взаимодействие между съдиите и съдебните заседатели.

Чл. 29. Съдебните заседатели поставят въпросите си към ръководството на съда пряко или чрез съвета на съдебните заседатели.

Чл. 30. (1) В тримесечен срок от полагане на клетвата съдебният администратор или административният секретар на съответния съд и Националният институт на правосъдието организират и провеждат начално обучение на съдебните заседатели в подходящи обем, вид и форма. Организирането и провеждането се предприемат от съответните съдилища, а Националният институт на правосъдието предоставя и отговаря за програмата, лекторите и материалите за обучението.

(2) Националният институт на правосъдието осъществява обучение за поддържане и повишаване на квалификацията на съдебните заседатели през целия им мандат в сътрудничество с ръководствата на съответните съдилища и съветите на съдебните заседатели.

(3) Обучението на съдебните заседатели се финансира от бюджета на съдебната власт, от програми и проекти.

Чл. 31. Легитимирането на съдебните заседатели при влизане в сградата на съда и при участие в съдебни заседания се осъществява по начин и със средства, определени от председателя на съда, в който са избрани.

Чл. 32. (1) Председателят на съответния съд предоставя на всеки съдебен заседател препис-извлечение от протокола на общото събрание на съдиите за избора му и за полагане на клетвата.

(2) Администрацията на съда е длъжна да осигури при необходимост на съдебния заседател документ за участието му в съдебните заседания предварително и след провеждането им с цел осигуряване на информация пред работодателя на съдебния заседател или пред други органи и лица.

Чл. 33. (1) За предсрочно прекратяване на мандата на съдебен заседател на основание чл. 71, ал. 1, т. 1, 4 и 7 от Закона за съдебната власт съдебният заседател подава изрично писмено изявление до председателя на съда. Въз основа на изявлението съдебният заседател се изключва от системата за случайно разпределение на делата.

(2) Съдебен заседател с неизтекъл мандат в един съд, избран за съдебен заседател в друг съд, е длъжен преди полагане на клетвата като новоизбран съдебен заседател да бъде освободен от функцията си в първия съд.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Тази наредба се издава на основание чл. 75а от Закона за съдебната власт и е приета от Пленума на ВСС с протокол № 29 от 28.09.2017 г.

§ 2. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".